

18
I. N. J.
T H E S E S,
D E
I N F O R M A T I O N E
J U V E N T U T I S,

Q V A S,

*Consensu Celeb. Ordinis Philosoph. in Reg. ad Auram
Academia,*

P R Æ S I D E

C A R O L O F R I D.
M E N N A N D E R,

Scient. Nat. PROFESSORE Reg. & Ordin.

Publico examini modeste submitter

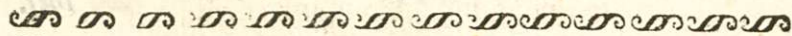
A L. R E G.

E R I C U S A W E L L S S /

S M O L A N D U S.

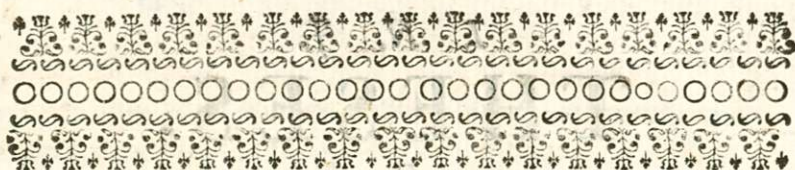
Die XXX. Mart. Anni MDCCXLVIII.

Loco horisque consuetis

ABOÆ, Excud. JOH. KÆMPE, Reg. Acad. Typ.

H. G. Byttraces.

Thes. I.

Nemo diu dubitare potest, an educatio liberorum originem debeat legi naturali, an vero particulari instituto humano? cum vel ipsa, quam natura hominibus inlevit, amicissima erga prolem cura, infantum moram non ferens indigentia, totiusque generis humani salus & incrementum satis superque doceant, parentes ad hanc curam in se suscipiendam lege naturæ obstringi.

Thes. II.

Qui noverit, Deo atque reipublicæ nasci liberos, facile perspicit, neglecta eorum debita educatione, in privata non tantum, sed & publica commoda se peccare.

Thes. III.

Quo magis negligitur aut male curatur in civitate educatio juventutis, eo deteriora prioribus succedunt tempora.

Thes. IV.

Absque anthropognosia morali, in educatione puerorum optatus sperari nequit successus.

Thes.

Thef. V.

AD quadruplicem illam personam, quæ homines induuntur, heic respiciendum est: ad communem, quæ lumen homines; propriam, quæ est indoles cujusque privata; ad fortunam, quam casus, tempus aut nascendi conditio producit, & ad illam, quæ, iudicio nostro vel aliorum, erit nobis in civitate eligenda & accommodanda. In singulis videndum, ne alicubi quid peccetur.

Thef. VI.

Pari passu ambulare debent amor atque timor erga parentes, eosque, qui horum vices gerunt. Ut enim amor sine timore leves & scurriles reddit liberos; ita, si timor solus adfuerit, evadunt timidi atque abjecti, & conantur, quantum in ipsis, quod male actum est occultare, imo, figmentis mendaciisque obtegere.

Thef. VII.

Non inutile est, ope singularis prudentiæ & circumspeditionis, pueris aliquando præbuisse occasionem, ut affectus in iis dominans erumpat & se ostendat; quo possit tanto melius prava indoles jam in prima herba detegi & cura tempestiva impediri, ac detestatio nauseaque vitiorum tenellis animis inferi.

Thef. VIII.

Nimiam castigationem animos liberorum reddere abjectos, ideoque noxiam esse, non inficias eo; qui vero attenderit ad pravitatem indolis huma-

humanæ, & ad sensuum in prima ætate dominium, facile inveniet, malas inclinationes non semper & apud omnes posse præceptis ac admonitionibus, quamvis saluberrimis, opprimi, nisi æqua, ætati, crimini aliisque circumstantiis accommodata castigatio corporalis interdum adhibeatur. Virgas itaque in totum proscribere foret præcipitantiæ, non vero prudentiæ signum.

Thef. IX.

QVando ita fert necessitas, ducimus fore consultius, si pœna aliquantulum exasperetur, idque raro, quam si sæpius iteretur; illud enim efficit, ut & malum pœnæ diutius memoria servetur, & a malo culpæ caveatur; hoc vero facit, ut magis magisque pœnis advescant animi tenerorum, quod non potest non majus secum ferre incommodum quam commodum.

Thef. X.

PER plurimos intempestivo & frequentiori medicamentorum usu, deliciis, quiete nimia, corporis a frigore & æstu, si inprimis fuerint non nihil severiora, sedula inhibitione, aliisque ejusdem commatis, inde a prima ætate, molles, imbecilles, imo, valetudinarios prorsus esse factos, tanto certius constat, quanto evidentius experientia docet, saluberrimos esse eos, qui per totam juventam, imo, per totam vitam, ejuscemodî caruere commoditatibus.

Thef. XI.

Thes. XI.

EX quo vernaculam didicerit puer, perceptio-
nes omnium, quæ ei obverſantur, rerum,
quantum unquam fieri poteſt, veræ teneriori ani-
mo ſunt inſtillandæ, ne vel minimus linquatur lo-
cus præjudicii, utque idola illa Verulamiana, *tri-
bus, ſpecus, fori & theatri* mature eradicentur. Hæc,
utpote ſunt ætati virenti admodum familiaria, ita
ſemel radicata, mentem deinceps ſine ceſſatione
obnubilant; &, adaucto annorum numero, exinde
ſemet evelli ægre patiuntur.

Thes. XII.

Cui informatio puerorum eſt commiſſa, ſi alias
rite ſuo fungatur officio, tantum ad virtutes
morales, quantum ad intellectuales reſpiciat, ne-
ceſſum eſt; valet namque vulgatum: *qui proficit
in literis, & deficit in moribus, plus deficit quam proficit.*

Thes. XIII.

DOtes boni præceptoris elegantiffime depingit
Kon. Styr. p. 53. Han ſkal vara wål kun-
nande til ſit bokwit; ſuilde och rådugr til ſit man-
wit; röntr och dygdelike i godo liverne/ och ſagrom
ſidhom. Han ſkal thön herrabarn/ hånem ſátias i
rökt/ och göma/ låra dygd/ och wiſdom/ och göma
thön/ och wårna/ för allom ofidom/ och odygdeli-
kom gernungom/ i mat och dryck/ i låtu och gangu/
i ſynn och waku/ i ordom och ögnalatum. Och
måſt ſkall han göma thön/ för ſyndelikan lifnad/ och
ondt och örent ſåſkap.

Thes. XIV.

Thef. XIV.

IN omnibus, quæ ingeniis juniorum proponuntur, relinqvenda est discentibus facultas, de nexu veritatum libere cogitandi, mentemque suam exprimendi. In quibus erraverint, non objurcationibus, ne fiant timidi atque serviles, sed veritatis evidentia, sunt in viam reducendi.

Thef. XV.

Scientias omnes, religioni, utpote fundamento firmissimo, non connexas, noxias magis esse quam utiles, nemo facile negaverit. Hinc, ante omnia, a teneris juvenus sanctis de Deo sententiis imbuenda erit, & ad ejus cultum flectenda.

Thef. XVI.

AD captum informandorum attendi præcipue debet. Hinc, cum pueritia habeat plurimum memoriæ, imaginationis minus, minimum judicii, illa rudimentis historiæ, geographiæ, chronologiæ & heraldicæ imbuenda erit, quæ scientiæ ipsis præmitti possunt disciplinis lingvarum.

Thef. XVII.

ET olei & operæ plus justo perdere eos, qui lingvam ex regulis grammaticalibus, eodem, quo ipsa constat lingua, idiomate constructis, addicere cupiunt, mirum non est; cum finis non prius obtineri queat, quam media probe noveris. Ita memoria colitur, non mens, tenentur verba, non res, dum regulas discunt juvenes, quas non magis intelligunt, quam Sibyllæ folia.

Thef. XVIII.

Thes. XVIII.

A *Mant. alterna Camenae.* Ideoque cum prodesse velit, obest non modice, si omnem a studiis relaxationem animique recreationem discipulis negaverit, præceptor: nascitur quippe apud eos tali casu corporis langvor, animique tedium.

Thes. XIX.

Non immerito elementa geometriæ, picturæ & adumbrationes artium mechanicarum, pueris sub specie ludorum addiscendæ a quibusdam commendantur. Hisce non sine causâ addimus botanicen & reliquam historiam naturalem, quippe quæ & maxime est utilis, & sua non destituitur jucunditate.

Thes. XX.

Ad literas excolendas vi & coactione puerum impellere, ut absurdum, ita & valde est infructuosum.

Thes. XXI.

Quamvis tempus, quo propensio naturalis, & habitas tum animi tum etiam corporis, sinunt, ut eligatur vitæ genus, certum præfiniri nequeat, interim tamen, habito ad scholas publicas respectu, judicamus, neminem debere triviis sive gymnasiis prius valedicere, quam ex fideli eorum, quorum interest, consilio, notum facere possit, cui semet vitæ generi applicare constituit, quo possint deinceps studia Academica eo melius scopo præfixo accommodari.

Thes. XXII.

Inculpabiles vix ac ne vix quidem sunt, qui, ubi civitas, in qua degunt, eruditorum non laborat penuria, extrema pressi paupertate, cultui literarum, nisi divino prorsus præditi fuerint ingenio, inhærent. Eligant

gant aliud quoddam vitæ genus, ex quo & publico fiat plus commodi, & ipsi maturius sperare possint fructum.

Thes. XXIII.

QVod inepti & immeriti muneribus nonnunquam præficiantur publicis, haud raro in causa sunt parentes, qui ductu cæcæ opinionis, sine debita ad ingenium, aptitudinem, morumque inclinationem &c. imo, & ad ipsum munus amplectendum, attentione, liberos suos vitæ generi certo applicant.

Thes. XXIV.

Qui vel sordidum lucrum, vel inanem eruditionis famam, vel denique propriam voluptatem studiis intendunt, affectuum tenebris occæcati, de recto tramite miserrime aberrant.

Thes. XXV.

Est itaque genuinus studiorum, si recte sua illis constabit dignitas, nullus alius finis, quam mentis a connata ruditate ac prava inclinatione emendatio, ut possit non modo propria aliorumque vera promoveri perfectio, verum etiam, quod palmarium est, Numinis illustrari gloria.

Thes. XXVI.

Hinc, quamvis cuivis non liceat literas ex professo excolere, facile tamen dispalescit, singulos oportere tantum curæ studiis, sumto generatim vocabulo, impendere, ut nihil impediat, quin finis hic obtineatur.

S. D. G.

